

تعامل صلح و عدالت بین المللی در

پرونده دارفور

www.ketab.ir

حمید بانه‌ای

سرمسأله	: بابه‌ای، حمید، ۱۳۵۰
عنوان و نام پدیدآور	: تعامل صلح و عدالت بین‌المللی در پرونده دارفور/حمید بابه‌ای
مشخصات نشر	: تهران: معاد اندیشه، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	: ۲۰۲ ص.
شابک	: 978-622-231-090-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
باردانش	: کتابخانه ص: ۲۸۵؛ همجس به صورت ریزینوس
موضوع	: دیوان بین‌المللی کیفری
موضوع	: International Criminal Court
موضوع	: سازمان ملل متحد، شورای امنیت
موضوع	: United Nations, Security Council
موضوع	: سازمان ملل متحد، شورای امنیت -- قواعد و رویه‌ها
موضوع	: United Nations, Security Council -- Rules and practice
موضوع	: صلاحیت قانونی (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: Jurisdiction (International law)
موضوع	: امنیت بین‌المللی
موضوع	: Security, International
موضوع	: صلح
موضوع	: Peace
موضوع	: دارفور (سودان)
موضوع	: Darfur (Sudan)
موضوع	: KZ/۲۱۰
ردیف	: ۲۴۵/۰۱
شماره انتشاراتی	: ۵۸۰۱۱۹۲

عنوان کتاب: تعامل صلح و عدالت بین‌المللی در پرونده دارفور

مؤلف: حمید بانه‌ای

ناشر: معاد اندیشه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۸۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۲۳۱ - ۰۹۰ - ۵

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤلف محفوظ است

تکثیر و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله بازنویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی و ذخیره در سیستم های بازبازی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از مؤلف به هر شکلی ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد

فهرست مطالب

۱۲	مقدمه
۱۶	فصل اول
۱۶	تعامل صلح و امنیت بین المللی با عدالت
۱۷	گفتار اول: رابطه صلح و امنیت با عدالت بین المللی
۱۷	مبحث اول: آشنایی با مفهوم صلح و امنیت بین المللی
۱۸	بند اول: صلح بین المللی
۲۰	بند دوم: امنیت بین المللی
۲۵	مبحث دوم: ارتباط عدالت کیفری بین المللی و صلح و امنیت بین المللی
۳۰	بند اول: تاثیر متقابل صلح و عدالت
۳۰	بند دوم: حقوق بین الملل صلح محور یا عدالت محور
۳۲	بند سوم: رابطه عدالت و نظم بین المللی
۳۶	مبحث سوم: از عدالت مبتنی بر عقیده تا عدالت مبتنی بر واقعیت (از عدالت ذهنی تا عدالت عینی)
۴۰	بند اول: پیشگیری
۴۱	بند دوم: اقناع
۴۴	بند سه: بیطرفی
۴۶	بند چهارم: مصالحه
۴۸	گفتار دوم: همگرایی عدالت با عدالت کیفری ملی
۵۲	مبحث اول: رویکردهای صلح و عدالت
۵۳	مبحث دوم: خاستگاه سیاست و حقوق بین الملل به عنوان نمایندگان صلح و عدالت

مبحث سوم: چالش صلح و عدالت از منظر دیوان بین المللی کیفری و شورا امنیت سازمان ملل متحد.....	۵۷
گفتار سوم: تبلور عینی تعارض صلح و عدالت در قطعنامه های شورا.....	۵۹
مبحث اول: ماهیت عدالت کیفری بین المللی و سرنوشت آن.....	۶۰
مبحث دوم: اعطای اختیارات مضاعف به نظام های حقوقی داخلی.....	۶۶
فصل دوم.....	۷۲
نکذا: حقوق بین الملل از رویکرد دولت محوری به بشرمحوری.....	۷۲
گفتار اول: مفهوم بین المللی.....	۷۴
گفتار دوم: حرکت حق بین الملل به سمت بشرمحوری.....	۷۸
مبحث اول: تأثیر رویکرد دولت محور حقوق بین الملل بر تکوین قواعد سنتی حقوق بین الملل.....	۸۰
مبحث دوم: توسعه مترقیانه مفهومی بین الملل مطابق با بشرمحوری.....	۸۸
مبحث سوم: ارتباط ساختاری مفاهیم بشرمحوری و حاکمیت محوری.....	۹۸
گفتار سوم: انسانی شدن حقوق بین الملل.....	۱۰۳
مبحث اول: حقوق اسنادی.....	۱۰۴
بند اول: حقوق بین الملل بشر.....	۱۰۴
بند دوم: حقوق بین الملل بشردوستانه.....	۱۱۰
بند سوم: سایر حوزه های حقوق بین الملل.....	۱۱۴
گفتار چهارم: تأثیر رویه محاکم بین المللی بر تغییر رویکرد حقوق بین الملل.....	۱۱۵
مبحث اول: دیوان بین المللی دادگستری.....	۱۱۵
مبحث دوم: محاکم کیفری بین المللی.....	۱۱۷

مبحث سوم: مراجع قضایی منطقه ای.....	۱۲۰
گفتار پنجم: نقش سازمان های بین المللی در توسعه مترقیانه حقوق بین الملل بشرمحور.....	۱۲۲
مبحث اول: عملکرد سازمان های بین المللی دولتی.....	۱۲۳
مبحث دوم: رویه سازمان های بین المللی غیردولتی.....	۱۲۶
فصل سوم.....	۱۳۱
بخش اول: عدالت در ساختار دیوان بین المللی کیفری.....	۱۳۱
بخش دوم: ساختار دیوان بین المللی کیفری.....	۱۳۴
مبحث اول: صلاحیت ذاتی دیوان بین المللی کیفری.....	۱۳۷
بند اول: نسل کشی.....	۱۴۰
بند دوم: جنایات علیه بشریت.....	۱۴۱
بند سوم: جنایت جنگی.....	۱۴۲
بند چهارم: جنایت تجاوز.....	۱۴۳
مبحث دوم: اصول اعمال صلاحیت دیوان.....	۱۴۵
بند اول: رضایت دولت عضو به اعمال صلاحیت دیوان.....	۱۴۶
بند دوم: رضایت دولت غیر عضو به اعمال صلاحیت.....	۱۴۷
مبحث سوم: آیین دادرسی دیوان بین المللی کیفری.....	۱۴۹
مبحث چهارم: استقلال دیوان بین المللی کیفری.....	۱۵۰
بند اول: استقلال دیوان و پیش شرط های اعمال صلاحیت.....	۱۵۲
بند دوم: استقلال دیوان و صلاحیت تکمیلی.....	۱۵۳
گفتار دوم: طرح دعوی نزد دیوان بین المللی کیفری.....	۱۵۷

مبحث اول: دولت ها.....	۱۵۸
مبحث دوم: شورای امنیت.....	۱۶۰
بند اول: رابطه دیوان بین المللی کیفری با شورای امنیت.....	۱۶۱
بند دوم: ارجاع وضعیت از سوی شورای امنیت به دیوان بین المللی کیفری.....	۱۶۴
بند سوم: تأثیر ارجاع پرونده توسط شورای امنیت بر استقلال دیوان بین المللی کیفری.....	۱۷۱
مبحث سوم: دادستان دیوان بین المللی کیفری.....	۱۷۹
گفتار سوم: عدالت بین المللی در ساختار دیوان بین المللی کیفری.....	۱۸۲
مبحث اول: سرور و جرم استقلال قضایی جهت تأمین عدالت بین المللی.....	۱۸۵
مبحث دوم: مقایسه استقلال قضایی طرفی.....	۱۹۳
مبحث سوم: ویژگی های استقلال قضایی.....	۱۹۷
بند اول: آشکار بودن استقلال قضایی.....	۱۹۷
بند دوم: تعلیق ناپذیری استقلال قضایی.....	۱۹۸
گفتار چهارم: شناخت مفهوم بحران.....	۲۰۱
مبحث اول: مؤلفه های مخاصمات مسلحانه داخلی.....	۲۰۴
فصل چهارم.....	۲۰۸
شناخت بحران دارفور.....	۲۰۸
گفتار اول: موقعیت دارفور.....	۲۰۹
گفتار دوم: پیشینه بحران دارفور.....	۲۱۴
مبحث اول: آغاز مخاصمه دارفور.....	۲۱۵
مبحث دوم: بین المللی شدن بحران و تلاش برای حل آن.....	۲۱۷

۲۱۷.....	گفتار سوم: برآیند بحران دارفور.....
۲۲۱.....	فصل پنجم.....
۲۲۱.....	عملکرد دیوان بین‌المللی کیفری در قضیه دارفور.....
۲۲۲.....	گفتار اول: لزوم تعامل میان صلح و عدالت بین المللی.....
۲۲۶.....	مبحث اول: ضرورت وجود صلح و امنیت بین المللی در رویه دیوان.....
۲۲۷.....	بند یک: سازمان ملل متحد؛ مرکز ثقل صلح و عدالت بین المللی.....
۲۳۰.....	مبحث دوم: نگاهی اجمالی به اساسنامه دیوان بین المللی کیفری با تأکید بر قضیه دارفور.....
۲۴۰.....	گفتار دوم: بررسی عملکرد دیوان بین المللی از شورای امنیت.....
۲۴۱.....	مبحث اول: ارجاع جنایت دارفور به دیوان توسط شورای امنیت.....
۲۴۶.....	مبحث دوم: اقدامات دیوان بین المللی کیفری و شورای امنیت در رابطه با بحران سودان.....
۲۵۳.....	مبحث سوم: پذیرش صلاحیت.....
۲۵۴.....	بند اول: آغاز تحقیقات دادستان.....
۲۵۵.....	بند دوم: ناکارآمدی نظام قضایی سودان.....
۲۵۷.....	بند سوم: تایید اتهامات توسط دادستان.....
۲۵۸.....	با این وصف به نظر نمی رسد دیوان با وجود چنین اظهار نظر، از اعمال صلاحیت خود مطابق ماده ۱۷ اساسنامه صرف نظر کند.....
۲۵۸.....	گفتار سوم: دیوان بین المللی کیفری و صدور قرار جلب عمرالبشیر.....
۲۵۸.....	مبحث اول: قرار دیوان بین المللی کیفری در رابطه با جلب عمرالبشیر.....
۲۶۲.....	مبحث دوم: عدم تأثیر مقام رسمی رئیس جمهور سودان در تعقیب وی.....
۲۶۳.....	مبحث سوم: بازتاب جهانی صدور قرار جلب عمرالبشیر رئیس جمهور سودان.....

- بند اول: واکنش دولت سودان ۲۶۴
- بند دوم: واکنش کشورها و سازمان های بین المللی ۲۶۶
- مبحث چهارم: بررسی احتمال تعلیق وضعیت دارفور از جانب شورای امنیت ۲۶۹
- گفتار چهارم: ارزیابی عملکرد دیوان بین المللی کیفری در رابطه با قضیه دارفور ۲۷۳
- مبحث اول اول: اقدامات دادستان دیوان بین المللی کیفری پس از تصویب قطعنامه ۲۷۳
- مبحث دوم ضرورت وجود همکاری های بین المللی با دیوان بین المللی کیفری ... ۲۷۷
- فهرست منابع و مآخذ ۲۸۵

حقوق بین‌الملل از دیرباز اصل صلح و امنیت بین‌المللی را آرمان خود قرار داده بود که در طول سالیان متمادی با وجود حقوق‌دانان برجسته و نظم‌نویان جهانی در طی این مسیر توانسته به اهدافی دست پیدا کند. در طی تحولات بین‌المللی، حال یکی از عمده اهداف این رشته دستیابی به عدالت است که یکی از آرزوهای دیرین نوع بشر است. صلح و امنیت همراه با عدالت بین‌المللی در عصر حاضر جزو اهم نیازهای جوامع بشری در محیط بین‌الملل است. ایجاد تعامل و توازن میان این دو هدف از اهداف حقوق بین‌الملل می‌تواند نقش‌آفرینی از نمادهای پویایی این رشته محسوب می‌گردد.

در گذشته، نظر به اینکه حقوق بین‌الملل کلاسیک با محوریت دولت اشاعه می‌یافت، مرکز ثقل آن بیشتر صلح و امنیت بود. ولی امروزه حقوق بین‌الملل در کنار دولت‌مداری، گرایش به بشرمحوری که نبرد با ان عدالت‌گرایی است، نیز دارد. به طوری که حتی با تمرکز بر رویه قضایی می‌توان گفت در حقوق بین‌الملل معاصر، بشرمحوری گوی سبقت را از دولت‌مداری گرفته است. به عنوان مثال با تمرکز بر رویه دیوان بین‌المللی کیفری در پرونده دارفور می‌توان گفت که حقوق بین‌الملل عدالت را قربانی صلح ننموده است. در مقابل، اگر رویه شورای امنیت سازمان ملل متحد را به خصوص بعد از سال ۱۹۹۰ میلادی ملاک قرار دهیم، به این نتیجه نائل می‌شویم که در اینجا، حقوق بین‌الملل صلح محور است. چه که رسالت شورای امنیت سازمان ملل

متحد، صیانت از صلح و امنیت بین‌المللی است. البته چنین رسالتی به معنای نادیده انگاشتن عدالت بین‌المللی نیست. در مقابل، رسالت محاکم بین‌المللی از جمله دیوان بین‌المللی کیفری تحقق عدالت است که البته به معنای عدالت بدون صلح نیست.

ردالتی که در آن، عدالت بین‌المللی به هیچ وجه قربانی صلح و امنیت بین‌المللی نمی‌شود، بلکه در سطح وسیعی آن را متأثر می‌سازد، چه که لازمه تحقق صلح و امنیت بین‌المللی، بررسی و نگاه به عدالت بین‌المللی است؛ بنابراین تحقیق حاضر درصدد این است که با تمرکز بر سر حرکت حقوق بین‌الملل از دولت‌مداری که صلح و امنیت بین‌المللی یکی از نم‌های برجسته آن است به سمت بشرمحوری به ویژه در حوزه حقوق بشر و حقوق بشردوستانه که مورد تأکید نیز عدالت محوری می‌باشد حرکت می‌کند. حقوق بین‌الملل کیفری نشان می‌دهد که میان صلح و امنیت بین‌المللی و عدالت بین‌المللی تعامل وجود دارد؛ اما به کرسی اجرا و الزام نشان چنین تعاملی با چالش‌های اساسی از جمله حاکمیت‌گرایی دولتها و قرائت‌های محدود آن‌ها از مقوله بشرمحوری مواجه است. چه که حمایت از انسان و انسانیت موجب فرسایش سیاست دولتها می‌شود. در واقع حاکمیت دولتها به تدریج با اعتلای جایگاه فرد در حقوق بین‌الملل معاصر محدود شده است. با این حال، حاکمیت همچنان در حقوق بین‌الملل معاصر نقش آفرینی می‌نماید. حتی در مواردی موجب تزلزل هدف غایی حقوق بین‌الملل که همانا حمایت از انسان و انسانیت است، می‌شود که مصداق بارز آن رویه شورای امنیت

سازمان ملل متحد است؛ بنابراین در این کتاب حاضر رابطه صلح و عدالت بین‌المللی با نگاهی به مناسبات دیوان بین‌المللی کیفری و شورای امنیت سازمان ملل متحد در قالب حقوقی مورد واکاوی قرار می‌گیرد. سیر تحول حقوق بین‌الملل از صلح و امنیت گرایی به سمت عدالت محوری در پرونده ی موردی بحران دارفور و آمران آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

یکی از قضایای که در سالهای اخیر دیوان بین‌المللی کیفری با آن درگیر شده است قضیه دارفور است. این قضیه در ۳۱ مارس ۲۰۰۵ و به موجب قطعنامه ۱۵۹۳ در چارچوب فصل هفتم دستورالعمل متحد از طریق شورای امنیت به دیوان بین‌المللی کیفری ارجاع گردیده و به تبع رسیدگی به آن در دیوان منجر به صدور قرار جلب رئیس‌جمهور آن کشور گردیده است.

ارجاع این قضیه به دیوان بین‌المللی کیفری واکاوی نقش این مختلف بین‌المللی را با خود در پی داشته است. دسته‌ای از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی با حمایت از این اقدام شورای امنیت آن را گامی بلند جهت تحقق عدالت به شمار آورده و گروهی دیگر از کشورها از جمله خود سودان ضمن محکوم نمودن این اقدام شور، دیوان بین‌المللی کیفری را در رسیدگی به این قضیه به تأثیرپذیری از آرا و نظریات کشورهای قدرتمند و در چارچوب تضمین منافع و امیال آن‌ها متهم نموده و خواهان تعلیق رسیدگی به

این قضیه در دیوان شده‌اند و از آنجایی که این برای نخستین بار در حوزه حقوق کیفری بین‌المللی است که شورای امنیت رسیدگی به وضعیت یک کشور غیر عضو اساسنامه دیوان را بر اساس فصل هفتم منشور ملل متحد به دیوان بین‌المللی کیفری ارجاع می‌دهد و نیز هم‌چنین برای اولین بار بود که دیوان بین‌المللی کیفری اقدام به صدور قرار جلب بالاترین مقام رسمی یک کشور (رئیس‌جمهور سودان) که در زمان اقامت محکومیت در مسند قدرت بود به اتهام جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت می‌نماید حال که عمر البشیر در طی وقوع یک شبه انقلاب از مسند قدرت به زیر کشیده شد، باید انتظار ماند که دیدگاه کیفری بین‌المللی وی چه سرانجامی خواهد یافت.

در بررسی این پرونده مشخص می‌شود که تامل میان صلح و امنیت بین‌الملل با عدالت بین‌المللی و رابطه میان این مقولات هرگز به ظاهر ساده اما در متن پیچیده، می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات محیط بین‌الملل باشد که سازمان ملل متحد، خاصه نهادهای زیر مجموعه آن اعم از شورای امنیت و دیوان بین‌المللی کیفری در پرونده حاضر به خوبی بر این امر صحنه گذاشتند.